

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 25.

ANULU XXIII.

Sabiiu in 27 Martiu (8 Aprile) 1875.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la e. r. poste cu bani zat'a prin scrisori francate, adresate cátra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte párti ale Transilvaniei sf pentru provinciile din Monarchia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Aprile-Iuniu) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre 1/4 de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strai-natate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugámu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue post'e ultime, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandámu on. publ. avisurile postali, (**Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.**) cá impreunate cu spese mai putiene si cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editor'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Nr. 465.

Précinstiiloru PP. Protopresviteri si Administratori protopresviterali!

Pentru de a se evitá ori-ce confusiune in administratiunea archidiececsei nóstre Consistoriulu archidiececanu aflá cu cale in legatura cu cerculariulu de sub Nr. cons. ¹³²/₉₂ B. din anulu acest'a, cu deosebire inse privitoriu la punctulu II din „Dispusetiunile transitórie“ a citatului cerculariu, a adauge lamuririle urmatórie:

Fiindu ca urmand'a arondare a protopresbiteratoru in intielesulu conclusulu sinodalu din 1874 p. 27 stá in strinsa legatura cu constituirea protopresbiteratoru celoru nóue, respective cu provederea celoru administrate de administratori protopresbiterali cu protopresbiteri definitivi; mai departe, fiinduca constituirile si dispusetiunile pentru alegerile de protopresbiteri, din diverse cause neprevedute, nu se potura efectuí in terminulu avutu in vedere in mentiunatul cerculariu; si in fine in administratiune nu póte avé locu nici o pausa:

Pána la indeplinirea tuturoru celoru de lipsa, cá reorganisatiunea sa fia completa, dupa cum o poftesce atátu conclusulu congresuale dela 1870 Nr. prot. 157 siedinti'a XIII, cátu si conclusulu sinodale din 1874 citatu mai susu, in privinti'a acest'a — remanu in functiune tóte protopresbiteratele si administraturele de pána acum, cu aceea, ca indata ce protopresbiteratele nóue, respective administraturele prot. voru fi pre deplinu reorganisate, Consistoriulu va aduce acest'a, prin unu cerculariu la cunoscenti'a archidiececsei si va fipsá si terminulu cándu acesta reorganisatiune séu arondare are sa intre in viétia.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale, tienuta in 13 Martiu 1875.

In absentia Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a,
Archim. si Vicariu
archieppescu.

Sabiiu 26 Martiu.

Cu numerulu ultimu s'au terminatu unu ciclu de articuli „Reflessiuni la situatiunea nóua“, cari, încátu amu potutu intielege prin canalulu altoru organe de publicitate, au fostu primiti si bine, dara mai multu nu bine. „Gazet'a Transilvaniei“ cu deosebire si-a descoperitu durerosulu resimtiementu, ca „Tel. Rom.“ „iera a inceputu sa divizeze natiunea.“

Cá sa terminámu mai întâiu cu ce e mai delicatu, si ce e mai delicatu decâtu simtiementulu? sa deslusu in câte-va cuvinte „Gazetei“ si publicului, ca „Tel. Rom.“ n'a pretinsu nici odata pentru articuli aparuti intr'ensulu valóre dogmatica si inca dogmatica infalibile. Fia care cetatiénu liberu are dreptu sa se exprime asupr'a unei cestiuni, dupa cum o cuprinde si dupa cum cugeta ca se va resolve mai corespondentiu dorintieloru si recerintieloru comune. Asiá e si cu diurnalele si articuli dintr'ensele. Opiniunea publica are cventulu din urma, ea alege si se decide pentru ceea ce i place, fára de a intrebá mai departe, ce a disu „Tel. Rom.“, ce a disu „Gaz. Trans.“ séu celelalte diurnale. „Telegrafulu Romanu“ a representatu dela inceputu principiulu activitátei. Déca a primitu in colónele sele articuli, cari esprima aceleasi principiu, nu credemu ca fapt'a acest'a s'aru puté identificá cu *divisarea* natiunei; de altmintrea „Gazetei Trans.“, carea apara si acum principiulu passivitátei i s'aru puté face aceeaasi imputare, cu acelaasi dreptu, ceea ce noi inse nu o facemu.

Atát'a credemu ca va fi de ajunsu pentru dumerirea Gazetei in privinti'a temerei de divisare si asiá ne indreptámu atentiunea asupr'a altui momentu si adeca asupr'a pasului facutu de clubulu natiunalu dela diet'a din Budapest'a.

Clubulu din cestiune, respective membrii din trensulu, dupa cátu ii cunóscemu din trecut, observan atitudine opoziionala fatia cu regimulu si putemu dice, fatia cu partidele unguresci din dieta. Déca este diurnalistic'a o espresiune a partideloru representate de dens'a, apoi este lucru prea cunoscutu, ca diurnalele, cari representau ideile membriloru din clubu, nu vedéu decâtu mesuri ostile, asiatiche, selbatiche si asiá mai departe, in tóte câte se faceau de regimu si in tóte câte se diceau din partea magiariloru de pre tribun'a dietale. Este adeveratu, ca prin fusiunea partideloru celoru mari din diet'a Ungariei s'a facutu o schimbare. Inse dupa cum se vede din cele ce au urmatu dela schimbare incóce, politic'a guvernului ungurescu de mai nainte a ramas nealterata. Combinandu acum impregiurarea acest'a cu resolutiunea séu conclusulu clubului natiunalu, prin care si-a modificatu atitudinea, vine omulu la întrebarea, ca óre numai fusiunea partideloru celoru mari se fia induplecatu pre clubu la modificarea atitudinei sele?

Ceea ce se dice in resolutiunea clubului in pasagiulu dintáiu, ca adeca „recunóscce calamitatea financioloru si administrativa“, si ca „traganarea delaturarei ei invólve celu mai mare periculu din tíera si pentru tóte popórele ei“, a fostu unu ce cunoscutu si mai nainte, ba chiaru s'a accentuatu de atátea ori, chiaru si in diurnalistic'a

ce representa pre barbatii clubului natiunalu. Asiá dara nici in privinti'a punctului acestui'a nu gasimu vre-o schimbare insemnata a situatiunei.

„Datorinti'a patriotica a fia-cáru cetatiénu“ a fostu si inainte, precum si acum, „a nu ingreună guvernului ingagiamentele luate asupr'a-si pentru delaturarea marei calamitáti.“

Resolutiunea inse mai adauge si altu motivu alu modificárei atitudinei clubului si acest'a ni se pare, ca este celu mai ponderosu, se intielege dupa cum privesce clubulu natiunalu cestiunea. Aici se aducu inainte *promissiunile* guvernului. Si ce feliu de promissiuni suntu acestea? ni le spune resolutiunea numai decâtu: „aplicarea cu rigóre si loialitate a legiloru esistinti.“

Amu dorí sa ne arete cine-va pre vre-unu guvern, fia si celu mai absolutisticu, care sa dica celoru guvernati, ca nu va aplicá cu rigóre si loialitate legile esistinte? Noi nu credemu despre nici unu guvern atát'a reutate, încátu sa pasiesca in functiunea sea cu propusulu de a calcá legile, cu atátu mai putien credemu de unu guvern constitutiunalu, ca nu aru cutezá a promite esecutarea legiloru, cari s'au adusu in viétia prin imediat'a sea participare si conclurare.

Nu ne indoimu asiá dara, ca guvernulu nu-si va tienea promissiunea, déca a dat'o, dupa cum afirma resolutiunea clubului, si déca ne-aru stá in putere a luá la întrebári pre celelalte guverne precedente, de siguru ca si acelea, si inca in modulu celu mai afirmativu aru raspunde, ca s'au tienutu strictu si riguros de observarea legiloru esistente.

Esaminata in modulu acest'a cestiunea, noi nu aflámu chei'a principiale a procederei clubului natiunalu, si de acea consintimu cu acea parte din articuli primiti in colónele nóstre, unde sa dice: „Noi dupa cátu amu potutu cuprinde situatiunea cea nóua si dupa cátu amu potutu petrunde in spiritulu conclusulu, pána acum n'amu aflatu nicairi punctulu archidieciu, pre basea cáru s'aru fi facutu schimbarea politica a clubului. . . .“ Si in adeveru, ori cátu aru studiá omulu resolutiunea séu conclusulu clubului natiunalu nu gasesce intr'ensulu nici o ideia politica, ci, cá sa nu vetamámu pre nimenea, numai escuse indirecte pentru purtarea de mai nainte; nici o garantia inse pentru justele si ecuitabilele dorintie ale natiunalitátiloru nemagiare.

Si tocm'a acum aru fi fostu tempulu si momentulu de a aretá printr'unu actu publicu, fia memorandu macaru, tieri si lumei neajunsele, de cari suferu natiunalitátele nemagiare si cari tocmai in interesulu patriei comune si alu delaturarei calamitátiloru trebuescu delaturate.

Procedandu clubulu natiunalu astu-feliu, aru fi insuflatu de o parte incredere in conationalii din tóte pártile de sub corón'a Stului Stefanu, de alta parte aru fi insuflatu respectu de maturitatea politica a membriloru clubului si a reprezentatoru prin tr'ensii, in si afara de patria. Si déca lucrulu nu se pripea asiá tare, si románii nu se vedeau, cá din seninu, dintr'o data inaintea unei fapte implinite, ci premergeau consultári mai estinse, de siguru, ca si conclusulu si rezultatele clubului natiunalu, erau altele, rezultate, de cari eventualu se

putea radimá si atitudinea romániloru transilvaneni.

Trecerea acest'a subita inse, ne tememu, ca va produce dificultáti din-cóci de dealulu mare, si de aceea, *modalitatea*, cu care s'a facutu, nu o putemu aprobá.

Nu scimu ce sa dicemu, dara de vre-o diece ani incóce, pare ca planéza unu destinu reu asupr'a nóstra, pentru-ca cu cátu situatiunile politice devinu mai grele, cu atátu contribuimu si noi románii la ingreunarea situatiunei nóstre specialu natiunale politice. Pariulu politicu dela 1865, la 1869 au devenitu riu, astadi este dejá unu fluviu si ne este téma, ca vomu lucrá intr'acolo cá fluviulu sa devina o mare.

Cu tóte aceste pre noi nu ne intimidéza nici complicatiunea cea noua asiá de tare, încátu sa dechiarámu totulu perduto. O solidaritate pre unu terenu *activu* politicu, — acest'a e parerea nóstra — este in stare sa indrepte multe erori politice, si vechi si noue. O astfelu de solidaritate este in stare de a créa si situatiuni noue, in a cároru periferia sa incapa fórté bine si pretensiunile integritáti statului si ale nóstre, cari nu suntemu altu ce-va, de cátu cetatieni ai statului.

Nu ne estindemu mai departe, pentru ca aru trebui sa intrámu iera-si in o desbatere meritórie a unei cestiuni, desbatute in colónele nóstre de atátea ori.

Atragemu in sa si de asta-data atentiunea romániloru asupr'a unei impregiurári, prin care se vede a se seduce opiniunile multor'a. Acest'a este asteptarea unei schimbári a sistemulu politicu in Austro-Ungari'a.

Tocmai in dilele acestea ne a venitu amána unu numeru a diurnalului „Politik“ din Prag'a, in care se afla o corespondintia din Pest'a. Corespondinti'a din cestiune este fórté instructiva. Ea contine estrasulu conversatiunei corespondintelui cu barbatu de statu si inca cu fruntasi de ai Ungariei. Din conversatiunile reproduse de corespondentele, se vede, ca se tractéza fórté multu si in Ungari'a, in curcerile normative, cestiunea unei complanári fatia cu Cechii din Boemi'a si Moravi'a. Dara, din tóte se vede, ca eventual'a complanare are sa lase neatinse referintiele Ungariei, tocmai asiá, precum le-aru fi lasatu neatinse si „sistem'a de grupe“, de carea se vorbea multu dupa caderea sistemulu Smerlingianu, in dilele ministeriului *Belcredi. Sapiénti sat.*

Maj. Sea a fostu intempnatu in Triestu si Goriti'a cu entusiasmu si in modulu celu mai festivu. Din Veneti'a se telegraféza ca primerea ce i-a facutu Regele Italiei a fostu intima. Monarchii la intalnire s'au imbratisiatu. In 5 Aprile st. n. a fostu o revista de 12,000 oslasi, carea a esitu fórté bine. La prandiulu din 6 Aprile a radicatu regele urmatoriu toastu: „Beu intru sanatatea Imperatului Austriei, Regelui Ungariei, sublimului meu óspe, frate si amicu intru fericirea si de a pururea armonia a ambeloru staturi.“ M. Sea Imper. a respunsu: „Cuprinsu de simtiementulu celei mai vii multiamite pentru cordial'a primire, cu care fui intempnatu aici, beu intru sanatatea Regelui Italiei, a fratelui si pretiuului meu amicu, a familiei re-

gale și pentru binele și prosperarea Italiei.”

Escelenția Sea Présantitulu Archiepiscopu și Metropolitu *Mironu Romanulu* a sositu Marti în 25 Martiu cu trenulu de diminéti'a în mijloculu nostru.

„Mag. Polgár” ocupandu-se de caus'a noastră într'unu articulu de fondu dela 2 Aprile, constata, ca politic'a passiva a româniloru ardeleni s'a ucisu ea pre sine însasi; fia-cine sentiá, ca în urm'a acestei politice antipathi'a contr'a româniloru a crescutu fôrte. Regele, guvernulu și parlamentulu, precum și cele mai multe natiunalități din patria, n'au potutu sa arete decâtu antipathia fatia de o atare politica, nici ca se putea altmintrenea fatia cu unu poporu, care nu se pléca înaintea legiloru aduse. Politic'a passiva a fostu la noi unu pasiu desperatu, ale cărui consecintie nu le-au precalculatu de ajunsu cei competenti, de aceea ea nici ca se mai putea tie-neare resbunandu-se și în consecintiele ei. De ani încóce s'a radicațu voci puternice asupr'a politicei passive, asiá încátu și cei ce o au creatu încetara de a o mai aperi. „M. P.” sustiene, ca activitatea progreséza, dara numerulu passivistiloru e fôrte micu, séu dupa cum se esprime disulu jurnalulu, putieni suntu, cari suntu gat'a a-si „frânge sabiele” pentru passivitate.

„M. P.” ne comunica apoi, ca d. E. *Macelariu* a fostu insarcinatu sa conchiame adunarea. Presedintele clubulu din C usiu, Al. *Lazaru* recercandu pre d. *Macelariu* i facu propunerea sa se invite români și din Ungari'a. Aprobandu acést'a d. *Macelariu* invitá pre fratiu *Mocionii*, *Babesiu* și pre alții, cari si primira invitarea. *Densusi* și *Baritiu*, dóra de frica ca-si voru pierde colacii, neinvoindu-se cu participarea ungureniloru comunicara ingrigirile loru dlui *Macelariu*, care si amana conferinti'a. Clubulu din Clusiu decise, cá sa se recerce d. *Macelariu* a conchiama conferinti'a pâna la 5 Aprile, déca nu, clubulu singuru va luá inițiativ'a. *Macelariu* depuse bucurosu onórea de conducatoriulu în mânilu clubulu, care conchiama adunarea pre 11 Apr. n. la Alb'a-Iuli'a, invitandu pre notabilitáțile române, pre Archiepiscopii din *Sabiiu* și *Blasiu* și pre episcopulu din *Gherla* sa ia parte.

La finea lui Martiu presedintele clubulu din Clusiu Al. *Lazaru* merse la *Blasiu*, la Metropolitulu Dr. *Vance* e a pentru a chiarificá afacerea. Metropolitulu conchiama pre canonicii si pre suplentii capitlulu metropolitianu la o conferintia, care pre lângá tóte debutările prof. *Moldovanu* pentru passivitate decise în modu precisu activitatea, si alaturandu-se adeca la clubulu liberalu, s'a acceptatu Alb'a-Iuli'a de loculu adunării si s'a designatu reprezentantii.

◀ Din o corespundintia din Constantinopole, pre care o publica „la Presse” din Parisu dela 25 ale curente, se póte vedé, ca guvernulu francesu a facutu pre medilocitoriulu între S. Pórta și guvernulu regelui Alfonso, în privinti'a reclameloru Turciei contr'a notificárei directe ce s'a facutu la București prin reprezentantulu ispaniolu din Vien'a, d. del *Mazo*. Ministrulu de esterne alu Francei, ducele *Décazes*, a comunicatu ambasadorulu otomanu respunsulu guvernulu Ispaniei. În acestu respunsu guvernulu ispaniolu a invocatu precedentele ce au avutu locu, cându si regele *Amedeu* și maresialulu *Serrano* au facutu o asemenea notificare directa cátra suveranulu Romaniei, adaugendu ca regele Alfonso nu a cugetatu cu acést'a sa atace drepturile ce va fi avendu sultanulu fatia cu Romani'a.

Corespundentulu din Constantinopole dice între altele: „Aici guvernulu e prea incantatu de manier'a, cu

care guvernulu francesu a condusu acést'a cestiune la Madridu și de silinti'a ce si-a datu ducele *Décazes* spre a sustiené punctulu de vedere turcescu pre lângá noulu guvernulu Ispaniei.”

Cu esplicatiunile ce i s'a datu, dice corespundinti'a s. Pórta va fi multiamita „si va inchide ochii asupr'a contr'aprotestatiei adresata de guvernulu românulu cátra puterile garante.” „Pr.”

† Oficiós'a „Opinione” din Rom'a dela 24 publica o corespundintia cu titlulu „autonomi'a principatorulu dunarene.” În acestu articulu se vorbesce despre pretensiunile nedrepte si satisfactiunile ilusorie ce urmaresce s. Pórta, uitandu adeveratele sele interese politice, cari suntu de a nu-si instrainá, ci a-si atrage simpatiele tieriloru vecine si în specialu ale principatorulu dunarene, prin o justa interpretare a tractatorulu.

„Nu mai e trebuintia sa discutámu, dice „Opinione”, spre a pune în evidenti'a sorgintea drepturiloru politice ale unei natiuni crestine, cum e acést'a spitia a rasei latine de pre tiermurile Dunarei, avangard'a natiuniloru occidentali, care inca din tempii cei mai vechi si avu epopea gloriós'a a istoriei sele natiunale; tóte acestea s'au demonstratu pre deplinu si s'au repetatu indestulu. Cestiunea adi se marginesce la unu acordu definitivu asupr'a interpretárei testulu tractatulu din Parisu. Acestu tractatu cá si conventiunea din 1858 se inspirara din chiaru bas'a dreptulu natiunulu alu principatorulu dunarene. Acestu dreptu este fundatu pre tractatele cele vechi. Scimu ca barbatii politici din Constantinopole au aerulu de a nu le cunoșce si de a nu le fi cetitu nici odatu (!)”

Dara atunci, intréba corespundenti'a din „Opinione” ce mai insemnéza testulu conventiunei din Parisu din 1858, si art. 2 alu acelei conventiuni, unde se citéda anume vechile capitulatiuni incheiate de buna voie între principatele române si sultani?

„In fati'a acelu testu atátu de simplu, dice „Opinione”, suntemu departe de a puté legitimá numeroșele si repetitele proteste ale Turciei, adesea formulate asupr'a unoru cestiuni secundarie, si care nu potu nici cum schimbá singurulu raportu ce are cu principatele dunarene, adeca plat'a unui tributulu anualu. Cestiunea se reduce astu-feliu la adeverat'a ei valóre; a voi sa o complice este din partea Turciei a voi sa se puna în desacordulu cu celelalte puteri, cum s'a intemplatulu în Austro-Ungari'a, Germani'a si Russi'a.”

Dupa acést'a articolulu din „Opinione” consilia pre Pórta a-si atrage simpatiele popóreloru din giuru, ceea ce i-aru fi fôrte avantajosu în viitoriu. „Cátu pentru barbatii politici din București, continua articolulu citatu, ei resista naturalminte la orice putere ce tinde a micșorá adeverat'a positiune a patriei loru; dara ei intielegu bine interesulu ce aru avea de a vedea tier'a loru în deplina armonie cu puterea vecina.” „Pr.”

† Organulu bonapartistu „le Pays” desminte sgomotulu ca *Rouher* și *Petri* se ducu la Londr'a spre a imprumutá bani pentru alegeri.

† Sub titlulu „persecutiunea creștiniloru în Turci'a” cetimu în standardu o corespundintia telegrafica din Vien'a, în care se spune ca 50 de serbi cu resiedinti'a în Hertiegovin'a au fugitu în Muntenegru, fiindu urmariți de turci, si este de temutu sa nu isbucnéscu unu nou conflictu. Telegramelu din Belgradu raportéza ca si în Bosni'a s'a incinsu o persecutiune din partea turciloru contr'a creștiniloru.

Déca nisce asemenea fapte se voru confirmá, ele suntu de natura a dá, pre lângá macelulu dela Podgo-

riti'a, nisce noui argumente aliantiei evanghelice, care a reclamatulu în modu atátu de sgomotosu contr'a persecutiuniloru din Siri'a, si a voitulu sa presinte chiaru sultanulu în persóna o adresa subscrisa de persónele cele mai distinse din Engliter'a, între care si lordu *Stratfordu de Redcliffe*. Se scie cum diuarele, cá „le Monde” au publicatu o comunicatiune relativa la cestiunea creștiniloru din orientu, si în care se demonstrá ca Turci'a a violatu tractatele si s'a aretatu ingrata si neascultatóre chiaru cátra Engliter'a. „Pr.”

† Diet'a Ungariei.

Budapest'a 1 Aprile 1875. În siediinti'a de astadi a casei representative anuncie presedintele între altele, ca ministrulu de interne Col. *Tisza* si-a substernutu mandatulu seu cá deputatu alesu în cerculu primu alu cetátiei *Debretinu*, de asemenea ministrulu financioloru C. *Széll* cá alesu în cerculu St. *Gotthard* si ministrulu de justitia B. *Perczel* cá alesu în *Bonyhad*.

Protocólele de alegere se transpunu la comisiunea verificatória.

Ministrulu de finantie C. *Széll* substernu trei proiecte de legi nóue si propune cu privire la proiectele ce trebuie sa se iee la discussiune în camera, cá sa se desbata mai întâiu cele patru proiecte de legi, substernute de multu înaintea camerei si adeca proiectele despre licentie pentru sortile de tabacu din afara, despre punciare, competintiele timbrali pentru sentintiele dela bursa si despre inarticularea imprumutulu din 1874.

Sperându ca aceste proiecte se voru desbata curendu ministrulu propune o ordine pentru proiectele relative la urcarea dáriloru, care ordine se si primesce dupa unele observatiuni din partea unoru deputati.

La ordinea dilei urméza discussiunea proiectulu despre pensiunarea invetiatoriloru poporali.

Reportorulu Al. *Molnar* dechiara ca nu vrea sa motiveze mai pre largu unu obiectu, care este deslusitu si desfasiuratu din tóte pártile. Proiectulu în cestiune e de a se considerá cá suplementu la legea despre invetiamentulu poporalu. În legea acést'a e vorb'a de pensiunarea invetiatoriloru, dara în respectu practiculu acést'a inca nu s'a executatu inca si de aceea trebuie sa o facemu acum. Invetiatoriulu nu este asiguratulu pentru casulu invaliditáției sele séu pentru casulu cându alte cauze neaternatórie de densulu voru impedecá întru eserciarea invetiamentulu. Bas'a pre care are sa urmeze pensiunarea s'a esaminatu de ómeni de specialitate, cari o au aflatu corespundietória. Cas'a sa priméscu dara proiectulu de base la desbatarea speciale. (Aplausu din tóte pártile).

Ministrulu de instructiune *Trefort* recomanda proiectulu de lege în cestiune spre primire fiindu elu destinatulu á implé o lacuna în legea scolaria si ajuta pre invetiatori, cari se afla într'o stare de totutu lipsita.

Ant. *Zichy*, care a insinuatulu unu votu separatulu, nu se multiemesce cu proiectulu comisiunei de instructiune, densulu voiesce nu numai sa se asigureze invetiatorii pre viitoriu prin pensiunarea proiectata, ci sa se consolideze positiunea loru actualu prin regularea lefeloru loru. Impregiurările ce e dreptu nu suntu favorabile pentru o urcare generale a lefeloru invetiatorescu, totu-si, dupa parerea oratorulu, trebuie sa ne chiarificámu asupr'a sumeloru minimale fipsate. Oratorulu straformându proiectulu a acceptatu între altele si dispositiunea, ca sumele minimale sa fia valide nu numai pentru invetiatorii dela scólele dela statulu, ci si pentru cei dela scólele confesiunali.

C. P. *Szatmáry* saluta cu bucuria acestu proiectulu, care imbunatatesce

celu putienu în parte sórtea invetiatoriloru, de acea lu spriginesce.

I. *Schwarz* ilustréza lips'a statulu invetiatorescu cu date din raportulu ministerialu datu asupr'a stárei invetiamentulu poporalu, din care se vede, ca aprópe 3000 invetiatori abíá au câte 100 fl. venitu pre anu. E dreptu a cere dela atare invetiatori 15 fl. sucursu? În urma se dechiara pentru proiectulu.

Proiectulu de lege se primesce de base la desbatarea speciale, si abstragendu dela unele modificatiuni stilistice se primesce si în discussiunea speciale neschimbatu.

† În siediinti'a casei deputatiloru dela 2 Aprile n. se verifica deputatii C. *Tisza* dându-se sectiunei 7. C. *Széll* sectiunei 9, si B. *Perczel* sectiunei 6.

Ministrulu de comerciulu br. *Simonyi* presentéda codicele comercialu, care nefindu maturu pentru discussiunea în sectiuni, se da la propunerea ministrulu unei comisiuni de specialitate de 15 membri, care aprobându-se se va constitui dupa alegerea membriloru ce va urmá Luni.

Urmându ordinea dilei se primesce proiectulu despre pensiunarea invetiatoriloru în cetirea a trei'a.

Vinu la discussiune proiectele despre licentie pentru vinderea sortiloru esterne de tabacu, legea de punciare, competintiele timbrali, si inarticularea imprumutulu din 1874 de 153 milióne.

Cele trei proiecte dintáiu se primescu fara a se mai desbata, la proiectulu despre inarticularea imprumutulu iá cuventulu

E. *Simonyi*, care intréba pre ministrulu de finantie pentru ce s'a contrasat imprumutulu în cestiune cu asiá grele conditiuni pre cându se aflau offerte mai favorabile? De dóue ori a intrebatu oratorulu pre ministru în afacerea acést'a fara de a primí respunsu, dara speréza ca lu va primí acum.

Ministrulu de finantie C. *Széll* îndrépta pre antevorbitorulu la motivele ce le a desfasiuratu *Ghyczy* în raportulu seu substernutu de odatu cu proiectulu despre a dóu'a jumetate din imprumutu, în care se afla detaiate deslusiri despre fazele operatiunei de imprumutu. Mai chiaru si mai amplu respunsu nu se póte dá decum e celu cuprinsu acolo.

Col. *Ghyczy*, fostulu ministru de finantie, actualulu presedinte alu camerei, da o deslusire interesanta în acést'a afacere contraversata de *Simonyi*.

Cá fostu ministru de finantie, incepe *Ghyczy*, amu dechiaratulu si dechiaru si astadi, ca relativu la a dóu'a diumetate a imprumutulu nu ni s'au oferitu conditiuni mai favorabili. Contractulu praliminariu s'a incheiatulu la 27 Iuniu si pâna la acestu terminu nu ni s'a facutu nici o oferta. Înainte de a incheiá acést'a conventiune tramisei pre unu amicu la Londonu, spre a se informá despre relatiunile de bani mai de aprópe nepotendu-ne adresá într'alte párti pre acelu tempu, fiindu Vien'a slabita prin crisa, iera Franci'a ocupata cu sine si neafându-se în Germani'a unu consortiu mai puternicu. Imprumutulu contrasatu în Londonu cu intrevenirea „Societáției generali” n'a reusitu splendidu. În Hollandi'a creditulu nostru de statulu erá nimicitu prin prioritáțile drumulu orientalu. Numai tergulu din Londonu ne da óre-care prospectu despre reusirea întreprinderi, si aci inca numai un'a banca, dealtmintrenea solida, se invoí a luá emisiunea imprumutulu pre risicul tesaurulu erarialu, ea se dechiarâ pentru cursulu de 88%, dara detragea de aci 2% provisiune pentru sine si spesele de emisiune le suportá statulu nostru. Dealtmintrenea oratorulu erá gat'a sa contraga unu imprumutu sub acele conditiuni, cu cari s'au contrasatu cele

76 $\frac{1}{2}$ mil. inse se temea, ca prin incercări cari puteau fi zadarnice va provoca insolvenția statului. Abia după ce s'au statoritu o invoice a apromis unu bancariu din Vien'a condițiuni mai favorabili, dara erá prea tardiu. Acestu bancariu, care n'avea imputernicirea dela cas'a ce ne oferea imprumutul, rogá pre Ghyczy sa-i retaca numele nevoindu sa se faca inimiculu acelei case, de aci se vede, ca nu erá prospectu cu acestu intreventoriu. Marele consortiu, dela care s'a contrasat prim'a jumetate din imprumutu, a asigurat, ca la unu nou imprumutu se voru incepe cu elu negociările. Ghyczy nu se putea dara demite in negociări cu alte consortiuri, pentru a nu compromite creditulu de statu prin negociări cu mai multe bance deodată.

Simonyi se dechiara multiamitu cu respunsulu.

Votându-se inarticulare fâra a se mai discutá asupr'a ei se deschide desbaterea generale asupr'a dărei de transportu.

Reportulu E. *Daniel* recomanda proiectulu comisiunii, prin care se dá statului unu venitu de milióne, fâra cá acést'a dare sa molesteze pre solventi intr'unu modu semtietoriu.

G. *Kapp* respinge darea de transportu, precum si ori-ce urcare a contributiunilor directe, a căroru urcare sta in disproporțiune cu dările indirecte, — precum nu se mai intempla acést'a in tóta Europ'a. —

Paczolay asemenea o respinge, darea acést'a are criteriulu speciilor de dare admisibile, dara nu se póte incassá usioru si e nedreptu impartita, prin urmare i lipsescu doue criterie mai remarcabile.

Si *Irányi* nu primesce proiectulu voindu densulu restabilirea ecuilibrului in bugetulu statului nu prin urcarea dărilor ci prin reducerea erogatiunilor.

Guido *Baussnern* nu respinge tóte punctele cuprinse in proiectele contributiunali, totusi trebuie sa protesteze vedindu, ca se punu cele mai mari sarcini numai pre cetatienime si anume pre elementulu germánu, care e reprezentatu mai cu séma prin acést'a classa.

Inre oratorii ce mai vorbira astadi relevámu dupa C. Széll pre ministrulu C. Tisza, care polemisa cu succesu contr'a celor ce nu primescu proiectulu.

✧ In siedintia camerei de josu dela 3 Aprilie dupa cele formale si alte menuntimi se continua desbaterea generale despre darea de transportu. Au vorbitu la obiectu deputatii *Csiky* si E. *Simonyi*, celu din urma imputá de nou guvernului ca n'are programu financiaru. Ministrulu Széll replica la impulsările lui *Simonyi* si culmina in cuventarea sea dicendu, ca prin politic'a ce o recomanda *Simonyi* nu se va restabili ecuilibrulu nici aproximative.

Ig. *Helfi* combatendu proiectulu provóca pre guvernulu, sa dea odata unu programu chiaru. Atacurile asupr'a regimului nu lipsira, dara i respunsera Tisza si Széll.

Desbaterea generale se finesce votându — atara de stâng'a estrema si de sasi — toti deputatii pentru proiectu si desbaterea speciale ajunse pâna la § 3.

✧ Monitoriulu oficiale alu Romaniei publica unu anuciulu alu ministeriului lucrărilor publice pentru darea in intreprindere a linieloru drumului de feru Ploiesci—Predealu si Adjudu—Ocn'a. Eata publicarea:

Ministeriulu agriculturii comerciale si lucrărilor publice.

Publicatiune pentru darea in intreprindere a linieloru de căli ferate Ploiesci—Predealu si Adjudu—Ocn'a.

Guvernulu románu are a dá prin

intreprindere doue linii de căli ferate:

1. Lini'a dela Ploiesci (statiunea linieloru române dejá puse in exploatare) la Predealu (Tómes, punctulu de frontiera despre Transilvania). — Acést'a linia formandu junctiunea între linieloru române si cele ungare, are o lungime aproximativa de 90 chilometre si unu ambrasiamentu, deservindu salinele dela Teleg'a, in lungime cá de 3—4 chil.

2. Lini'a Adjudu (statiune a linieloru române dejá puse in exploatare) la Ocn'a, salina a statului in Moldov'a.

Lungimea acestei linie este aproximativa de 51 chil.

Ambele linii se afla pre unu terrenu muntosu, cea dintâiu mai alesu reclama pre o lungime cá de 45 chil, lucrări de arta destulu de insemnatóre si o ingrigire de executiune speciala.

Ante-proiectele acestoru linii suntu executate de guvernulu románu. Planulu, profilulu longitudinalu si devisulu descriptivu potu fi consultate la ministeriulu lucrărilor publice de doritori. Se observá ca aceste piese nu au unu caracteru definitivu si suntu destinate numai a dá o idea generala despre natur'a lucrărilor de executatu si a greutăților tehnice de invinsu.

Punctele de statiuni, indicate in planu, suntu inse de rigóre a se observá; asemenea si maximulu panteloru de 2 $\frac{1}{2}$ la ‰ si minimum curbeloru de 300 m.

Condițiunile generale reclamate in constructiune suntu asemenea depuse la ministeriulu lucrărilor publice si la agintele románu din Parisu, Berlinu si Vien'a.

Toti domni concurenti, care aru voi sa se insarcineze cu intreprinderea acestoru linii séu a unei'a din ele, suntu invitati a se adresá la ministeriulu lucrărilor publice, din Bucuresci, inainte de 16 Maiu st. n. a. c.

Propunerile ce se voru presentá ministeriului si pre care acést'a 'si reserva de a le discutá si modificá in intielegere cu concurentulu respectivu voru trebui sa cuprinda lamurirea specificata a organizatiunei intreprinderi sub punctulu de vedere tehnicu, financiaru si administrativu; ele voru aretá asemenea garantiile oferite pentru indeplinirea esacta a angagiamenteloru din partea concesiionarului.

Déca proiectulu va fi basatu pre constituirea unei societăți anonime, elu va trebui sa fia insotitu de o schitia de statute, aretându organizarea societății, compunerea capitalulu intreprinderi si modulu de controlu alu guvernului.

Guvernulu va garantá intreprindere asupr'a capitalulu necesariu, ficsatu prin desbatere între concurentulu respectivu si ministeriu, unu venitu minimum care nu va putea representá unu procentu mai mare de 7 $\frac{1}{2}$ la ‰ calculatu pre acelu capitalu.

Ori ce concurentu va trebui sa produca declaratiunea unei case de banca cunoscuta, asigurându ca, in casu de primire a propunerii sele de către guvernulu, va versá imediatu la cas'a de depuneri si consemnatiuni din Bucuresci o cautiune provisoria de 500,000 lei noi pentru lini'a Ploiesci—Predealu si de 200,000 lei noi pentru lini'a Adjudu—Ocn'a.

Ori ce concurentu va trebui sa produca acte doveditorie ca a mai executatu intreprindere de asemenea natura in modu satisfactoriu sub tóte punctele de vedere, si ca dispune de ómeni tehnici, de o reputatiune incontestabila, precum si de referintia financiara solida, pentru a asigura creditulu intreprinderi in modu neindolnicu.

Ori-ce propunere acceptata de guvernulu, nu va deveni definitiva, de cátu dupa aprobarea conventiunei séu a concesiunei respective de corpurile legiutorie si intreprindetiuriu respectivu va luá angajamentulu ca, la semnatura contractului, va depune

o cautiune definitiva de doue milióne lei noi pentru lini'a Ploiesci—Predealu si de 5 milióne lei n. pentru lini'a Adjudu—Ocn'a.

Acést'a cautiune va fi in numeraru séu efecte publice ale statului románu.

Ori-ce propunere venita in urm'a terminulu de 16 Maiu s. n. a. c. precum si ori-ce propunere care nu aru presentá condițiunile de garantiie morale si materiale, aretate mai susu, nu va fi luata in consideratiune.

Proiectele supuse ministeriului voru putea fi redactate in ori si ce limba, voru trebui insa sa fia insocite de o traducere fidela in limb'a româna séu franceza.

Sabesiu, in Aprile 1875.

(Sunete disonante.) Dle Red. ! Multu tempu a trecut de cându n'amu mai comunicatu nimicu de pre aici, deci sa nu te prindia mirare, déca multe s'au adunatu, si acum'a vinu ale inregistrá tóte pentru etern'a memoria.

Se incepu cu cele sasesci si se sfersiescu cu cele romanesci locale, scolare si bisericesci.

Representanti'a comunității votase unu ajutoriu prea insemnatu pre fiacare anu gimnasiului inferioru luteranu de aici sub anumite condițiuni, de a face didactrulu egale pentru fiacare scolaru, căci pâna la votarea acelu ajutoriu sasi de aici in sublim'a loru misiune culturala trageau de pre fiacare scolaru, déca nu erá si sasu si din Sabesiu, didactrulu indoitu pre fiacare anu scol, mai departe de a fi cu deosebita privire la studentii lipsiti de medilóce fâra osebite de confessiune si natiune, căci pâna atunci numai goletii sasi se bucurau de patrociniu; de a se ingrigi cá sa se propuna cu tóta seriozitatea limb'a româna si cea magiara, caci pâna atuncea studiulu limbeloru patriei la institutulu sasescu erá séu mai cu séma datu cu despretiu uitării séu se propunea sporadice si intr'unu modu de nu sciai sa-ti fia mai mila séu mai necasu pentru o astu-feliu de batjocura vederata.

Limb'a magiara totu-si mai fû luata in séma, inse de locu nu de dragulu ei nici de a celor ce o vorbescu, ci numai si numai pentru cá sa faca léfa altui sasu, care aru poté propune limb'a magiara, cu tóte ca nu existe unu scolaru, care in trei ani de dile sa fia invetiatu dela elu atât'a unguresce, cátu déca va rataci cá „armer Reisender“ la Dobretianu se póta intrebá si cautá pre cutare maestru.

La propunerea limbei române s'a imbiatu si si apucatu gratis fostulu senatoru, d. Iosifu Besianu, in directiunea lipsindu-lu chiaru si de celu mai micu spriginu morale macaru, nobilulu barbatu disgustatu de atât'a cinismu sasescu a trebuitu sa abdica de maretulu seu zelu.

La cele insirate s'au mai pusu si alte condițiuni esentiale. Institutulu primesce si consuma si astadi considerabilulu ajutoriu votatu espresu cu condițiuni, prin urmare trebuie negresitu ca efort'a institutului s'a invoitu si a primitu si condițiunile. Insa cu dorere trebuie sa constatu ca directiunea nu lucra in tóte conformu condițiunilor, si pare-mi-se ca si de acelea 'si bate iera numai jocu, nevoindu a fi cu bagare de séma la scolarii cunoscuti miseri, mai alesu déca suntu „blochi.“

Acestu institutu de cultura si umanitate, pre scurtu de nobilitarea spiritului si a animei, are unu regulamentu tiparitu, alu cărui unu paragrafu categorice dispune si hotaresce, ca scolarii au sa mature chiliele, adeca sa implinesca servitiulu, ce scolarii vedu ca țigani corturari facu in tóta Sâmbet'a in piati'a de aici.

Cu ce scopu se platesce atuncea servitoriulu institutului? In acestu chipu se póte face lege si cá scolarii

sa taie lemnele de arsu, sa siurue si sa spoiesca, sa curetie pre rendu vestimintele si incaltiamintele profesoriloru si a cucóneloru lor, sa faca pre catielulu cu corfa in gura la tergulu de septemâna etc. Aceste si de aceste trebuie tiparite numai intr'unu paragrafu si apoi cine va poté cascá contr'a, cine va cutediá sa afirme, ca nu este institutu de nobilitare pentru scolari, a căroru sustinere costa parintiloru scumpi bani?

La nici unu institutu de cultura si crestere n'amu auditu se esiste, cu atâtu mai pucinu sa se impuna prin legi astu-feliu de abnormități, cari, nu dorescu alt'a, decâtu numai se ajunga la cunoscinti'a acelor'a, cari aru poté contribui cátu de cátu la indreptarea reului, iera reprezentanti'a comunala aru fi detória de a se mai si informá cum se cade despre implinirea séu eluderea condițiunilor, pentru cá sa se póta orientá asupr'a continuării ajutoriului, care de altmintrea aru face mai salutarie si mai stralucite servitie si folóse la altu institutu de aici cu multu mai lipsitu de fonduri pocite.

Riulu de munte Sabesiu, folositu mai cu séma de erariu pentru transportarea lemmeloru si a pluteloru, nefindu de locu regulatu a ajunsu a fi celu mai infricosiatu raporiu de posesiunile si proprietățile locuitoriloru de aici. Mass'a de pamentu spalatu si noroitu de acestu riu este insemnata. Cele mai mari daune au suferitu români din suburbiulu „Suseni“, cari cu insuficientele loru poteri n'au potutu resiste rapacității riului inflatu, care pre unii i-a spoliatu de gradina si curte, la alti sta sa surupe si pamentulu din imediat'a apropiere a casei lor. Si déca riulu va continua datin'a sea, apoi negresitu locuitorii din „Suseni“ cu tempu se voru tredí espropriati.

Inse gradinile de pre cea-lalta ripa a riului, fiindu ca scutescu centrulu orasiului, locuitu de sasi, fâra amenare fura bine si solidu intarite.

Deci maiortatea reprezentantiei comunale ne mai potendu trece cu vederea astfeliu de anomalie si convingându-se deplinu ca neglignța in acést'a privintia póte trage dupa sine funeste si neprecalculate urmări pentru tóte suburbiele romanesci din partea apusena a orasiului, decise cu tóta seriozitatea intarirea cuviintiosa si a malului periculosu din cestiune, si astfeliu a face odata inceputulu la multu dorit'a regulatiune a riului desfrenatu.

Cu executarea acestei hotariri se insarcinase sasulu directoru alu politiei de aici, pre care inse se vede a nu-lu doreá multu spatele de acea hotarire, pentru ca pâna acum de-si e tempulu supremu, n'a facutu nici unu pasu in acést'a tréba.

Sasulu se fragmenta mai multu a face promenade in orasiu decâtu a-si implini detorintia, de cátu a se ingrigi cá multimea de cetatieni diligenti „blochi“ se nu fia espusi la mari si iminente pericole.

Representanti'a comunala are óre cunoscinti'a despre astu-feliu de abnormități piramidale; si déca are, din ce motive se simte indemnata a permite cá unu sasu ignorante se calce fâra scrupuli in picióre hotaririle si prin acést'a, demnitatea ei? Séu dóra directorulu politiei sta deasupr'a reprezentantiei comunale? si de cându? si de ce numai aici?

Speru, ca toti căti consentiescu cu aceste intrebări, voru intielege doritulu respunsu in cea mai de aprópe siedintia a reprezentantiei comunale.

Eata sasi cum tractéza români si astadi inca si din acestu orasiu.

Despre comasatiune, despre drumurile la campulu „Ianu“, cestiuni de frunte la noi, precum si despre afacerile electorali alta data; asemene si despre in Domnulu repausate „confirintie invetiatoresci“ deamenuntulu.

De abia acum'a la a trei'a con-

vocatiune s'a potutu tiené aici sinodulu protopopescu. Din discursulu de deschidere a presiedintelui amu intielesu ca vin'a la acésta abnormitate a fostu tempulu de iérna nespusu greu, precum si d'abiá cualificabilulu indiferentismu alu multoru membri seculari si clericali, ceea ce este unu tristu semnu pentru cari au ajunsu a se bucurá de o biserică constitutiunala. Nu astu-feliu se sustiene constitutiunea!

In acelu sinodu s'a decisu intre alte, a se face si o remonstratiune contr'a consistoriului din Sabiiu, sub conventu, ca acél'a ara fi alteratu hotaririle sinodului archidiecepsanu, referitorie la arondarea protopresviteratorulu. Sum curiosu ce va respunde ven. consistoriu la o astu-feliu de grava acusatune. Ne vomu convinge cine a lucratu conformu adeverului.

Totu in acestu sinodu s'a prezentatu un'a inspaimentatória acusa, subscrisa de patru proprietari din Pianulu inferioru, contr'a epitropiloru manipulantu de averea bisericésca din acea comunitate. Dupa cuvintele deslusitorie ale insusi presiedintelui protopopu stárele din Pianulu inferioru suntu horende, suntu sub tóta demnitate unu cetatienu liberu, si crestinu cu consciintia.

Eventual'a comisiune investigatória ne va suprinde dara cu lucruri nepomenite inca intr'unu tractu bine supraveghiatu si controlatu (!).

In fine presiedintele róga si provóca din nou pre toti a lucrá cu mai multu zelu intre poporu pentru crescerea si inmultirea fondului tractuale, care are un'a dintre cele mai sublimenitiuni. Tóte s'aru face si bine si curendu numai vointi'a sa nu lipsésca, Inse despre acésta afacere alta data mai pre largu.

Esamenele semestrali s'au tienutu in presentia protopopului de aici la unele scóle poporale din tractulu acest'a. Presiedintele s'a indestulatu numai cu invetiatiunulu fetiteloru de aici, si cu docintele clasei prime din Lancremu. In Sasciori tréb'a a mersu preste tóta acceptarea slabu. Ce se fia óre caus'a? Scólele neglese suntu ranele nóstre cele mai periculóse.

In celelalte comunitáti ale tractului esamenele se voru face mai tardiu.

De altmintrea trebuie sa aminatescu, ca in unele locuri, precum si aici, unu bietu de docinte are dela 80—250 scolari la instructiune; apoi mai suntu si alte mari greutáti, cu cari docintii trebuie sa pórte lupta.

Deci se vede, ca si in cele scolare bun'a organizatiune este neincunguratu necesaria, cá pânea de tóte dilele.

Amu firma sperantia, ca esamenele semestralu alu doilea, ne voru imbucurá cu rezultate mai multiemitorie in acestu tractu.

Sinceritas.

Varietáti.

* Escelenti'a Sea Preasántitulu Metropolitulu Mironu Romanulu a daruitu sántei biserici ortodoxe române din opidulu Beiusiu, in legatura eleganta 12 minee pentru cele 12 luni ale anului.

* Dupa cum audimu, Dumineca in 30 Martiu, se va santi aici, alesulu episcopu alu Aradului P. I. Metianu.

(†) Parintele episcopu Ieronimu, vicariulu sántei Metropoli, a incetatu din viétia Marti la 18 cur. in urm'a unoru lungi suferintie, provenite din loviturile de revolveru ce a primitu dela assassinulu, de care amu vorbitu in acestu diariu.

Corpulu multu regretatulu Episcopu a fostu mormentatu la monastirea Cernic'a cu ceremonialulu celu mai distinsu, astadi 20 Martiu.

Toti cáti au cunoscutu pre acestu demnitaru alu bisericej nóstre, semtu o adenca máhnire pentru perderea sea Caracterulu blándu si impaciuitoriu.

vocea placuta si mângaietória, cu care erá inzestratu, au lasatu suveniru nesterse in inim'a tuturoru.

Sórtea fatala ce l'a isbitu, nu o meritá nici intr'unu chipu. Assassinulu sceleratu, care a facutu parte din band'a lui Bonea si a altoru tâlhari de codru, erá insetatu de sânge inofensivu. Cuventulu pentru care nu se permitea a se imbracá cu darulu preotiei unu banditu, a servitu dreptu pretestu assassinulu a rapí bisericej nóstre pre unulu din cei mai stimati prelati. Memori'a sea va fi eterna.

(†) *Necrologu.* Eri s'a inmormentatu eruditulu, patriotulu si umanulu Dr. de medicina Fr. Irtl, a cărui perdere se va simti in Sabiiu si in tíera tempu indelungatu. Fia-i tierin'a usioral

* Se scie ca francesii numescu reveillon cin'a din nóptea Craciunulu. O ruda alu celui care scrie aceste linii, fiindu prisionieru in Prussia, unde nu erá tratatu asiá de bine cum erau in Francia tratati prussianii, ci hranitu intr'o dí cu doi cartofi si o cója de pâne négra, a dóu'a dí cu o alta cója si vre-o siese bóbe de fasole, ne povestea ca s'au concentratu francesii sa faca „reveillon“; cumperara fiacare câte o sardina si in risete petreceau sér'a, cându se pomenira incongiurati cu tóta artileri'a; tunurile erau cu gur'a cátra bietii francesii, care se intrebau spaimántati déca prussianii voru adaogá neomeniei si asasinatulu. Léta ca apare in fine unu generalu: — Ce este domniloru, vreti sa faceti resvartire? — Noi! — Dá, domniloru, unu sergentu a auditu pronunsiandu-se vorb'a revellion... Ve inchipuiti risetele francesiloru, si furórea generalulu cându vediu ca neintielegerea vine din modulu de a pronunsiá alu germaniloru, care pronunsiá pre v latinu cá b. Proba faimós'a siarada atributa lui Bismark: celu dintáiu este unu câmpu, alu doilea o punte, totulu vine dela Mayenci'a. Vorb'a este jambon, pre care prussianii o pronunsiá cham-pont.

* Societatea francesa de navigatiune aerina a organizatu o ascensiune de nópte in Parisu.

Zenith, aerostatu de 3,000 metri cubici, a plecatu Mercuri la 24 Martiu stilulu nou, la siese óre si jumeitate séra, dela usin'a de gasu dela Villefe, favorisatu de unu tempu frumosu, si a luat directione sudu-vestu.

Voiagiorii erau d. Crocé-Spinelli, Sivel, Jobert, Albert si Gaston Tissandier.

Scopulu acestei ascessiuni erá a determiná cantitatea de acidu carbonicu care se gasesce in aeru la diferite inaltimi; ea a fostu organizata sub patronagiulu si cu concursulu Academiei de sciintie si asociatiunei sciintifice.

Aeronautii petrecura nóptea in aeru si nu se coborira decâtu a dóu'a séra, dupa unu viagiu de 22 óre 40 minute. Atinsera pamentulu la Montplaisar in departamentulu Gironde

Expeditiunea a datu rezultatele cele mai satisfacátore sub raportulu sciintiei.

* Esamenele adesea ne facu sa ridemu.

La facultatea de litere in Parisu se petrecea urmatórea scena:

Unu escelentu june din Languedoc esaminatu fiindu de cátra d. Barbier du Bocage, profesoru de geografia, fu intrebatu asupr'a unei materii, pre care nu prea o cunoscea decâtu intr'unu chipu vagu. Cestiunile urmau cu presiune si intr'unu chipu neobositu, iéra respunsurile cam intardiau.

— Pre legea mea, d-le, díse de odata junele, cu unu accentu meridionalu destulu de pronunsiatu, me intrebi prea multu! Vaile, riurile, muntii póte fi cine-va omu prea invetiatu si sa nu cunosca tóte acestea pre numele lor. Si iéta! pariediu ca suntu multe cestiuni in fati'a cá-

ror'a multi profesori cá dta se potu gasi in incurcatura de a respunde!

Acésta mica intrerupere fu presintata cu o volubilitate extraordinaria.

Profesorulu surise si cu o voce placuta díse.

— Sa vedemu, amiculu meu, voi sa me punu la incercare.

— Te voiu intrebá dara, respunse elevulu cu curagiulu seu meridionalu, unde isvovresce riulu Lot.

Cu tóta sciinti'a sea, d. Barbier de Bocage remase in tacere.

— A! díse elevulu triumfatoriu. Ei bine, domnule, Lot isvovresce in gradin'a tatalui meu. Ce spuneamu eu?

* *O noua expeditiune in mările arctice.* In acésta primavéra va plecá o noua espeditiune pentru marile arctice sub directione profesoriloru suedes Nordenskiöld. Cheltuelile intreprinderii suntu acoperite de unu negutiatoru bogatu din Góthemburg. Expeditiunea va parasí cu probabilitate portulu Tromsoe, unulu din orasiere cele mai septentrionale a Norvegiei, in primele díle a lui Junie, si se va indreptá de acolo spre Nou'a Zemli'a, unde se voru consacrá mai multe díle pentru cercetári geologice, botanice, zoologice si etnografice; apoi, de se va putea, in a dóu'a jumetate a lui Augustu, expeditiunea va plecá spre capetulu septentrionalu a insulei, de unde voru plecá excursiuni spre a explorá partea de Nord-Vest a mariloru polare, mai putienu cunoscutá de cátu partea meridionala. Aceste excursiuni voru avea de obiectu si de a ajunge la imbucaturile Obului si a Jeniseiului, unde se gasescu cantitáti mari de mamuti fosili si alte animale preistorice.

Déca voru permite ghetuiriile, profesorulu Nordenskiöld va parasí atunci va sulu, se va sui pre unulu din aceste fluvie intr'o inbarcatiune specialu construita pentru acestu scopu, si se va intórce la Stockholm prin Siberia si Russia; in acestu tempu vasulu se va intórce la Tromsoe prin stremtóra de Kar'a. Se crede ca caletori'a se va terminá in Octombree, dara n'avea a luá provisiuni pentru 14 luni.

De si regiunile ce va visitá expeditiunea au fostu percurse de venatorii de balene norvegiani, totusi, din punctulu de vedere sciintificu, totu suntu o terra incognita. Astfeliu, de esemplu, nu se scie inca déca marea de Kar'a este unu basinu de apa serata, fára flora si fauna, cá tiermii Spitzbergului, seu déca, cá Baltic'a, nutrescu câte-va plante si animale. Nici unu invetiatu n'a pusu inca piciorulu pre insul'a numita insul'a Alba la gur'a Obului; cóst'a occidentala a Nouei-Zemli n'a fostu nici odata explorata. Este dara cine-va in dreptu a se asteptá dela acésta expeditiune la rezultate importante din punctulu de vedere sciintificu.

* *Durata espositiuniloru mari.* — Deschiderea viitóri espositiuni universale dela Filadelfi'a da unu interesu de actualitate statisticej urmatóre:

Marea Expositiune din Londr'a dela 1851 incepú la 1 Maiu si nu se terminá de cátu preste 141 díle mai tardiu, afara de Dumineci. Numerulu visitoriloru s'a radicatulu la 6,039,195, si intrárele au datu cifr'a de 10,608,060 franci.

Expositiunea universala din Parisu dela 1855 se deschide la 16 Maiu si se inchise la 200 díle mai tardiu, cuprindindu-se Dumineci. Ea fu visitata de 5,162,330 persóne, ce produsera sum'a de 3,202,475 fr.

Expositiunea internatiunala din Londr'a dela 1862 a statu deschisa dela 1 Maiu tempu de 171 díle, afara de Dumineci. Visitorii fura 6,211,103 si produsulu intráriloru fu de 10,213,250 franci.

Expositiunea universala din Parisu dela 1867 se deschise la 1 Maiu si nu si inchise portiele de cátu dupa 217 díle cu Dumineci. Numerulu visitoriloru se urcá la cifr'a enorma de 8,805,991, si produsulu intráriloru se radica la 10,518,375 fr.

In fine expositiunea universala din Vien'a dela 1873, inceputa la 1 Maiu, a statu deschisa 186 díle cu Dumineci. Ea primi

6,740,500 visitori, a cáruru intrári adusera cifr'a de 5,161,950 franci.

* *Femeile arabe si costumulu lor.* — Costumululu unei femei arabe de clas'a de josu este mai multu simplu de cátu elegantu; elu consista intr'o habaya, unu feliu de camasia de pâna cu mâneci largi, strensa in jurulu taliei printr'o frânghióra cá hain'a unu capucinu.

Pre strada habaya este acoperita cu o manta (haik) care lasa sa se véda picioarele góle ornate cu inele aramite seu argintate. Cerceii lor lungi suntu aprópe ascunsi printr'unu peru bogatu impletitu in astfeliu de modu cá sa-i acopere, in tempu ce o multime de colare, de figuritie, de bumbi de coraliu seu de sticla cadu pre gátu si pre peptulu tatovatu.

Tóte aceste obiecte apartienu femei personalmente si-i remánu, dupa terminii contractului de casatoria, in casu de divortiu seu de parasire. Femei'a araba le pune cátu se póte de desu, pentru ca placerea ce-i causéza aceste ornamente este un'a din rarele satisfactiuni ce i se acórdá. Câte odata ea 'si boesce mânilé si unghile totu-déun'a cu colórea portocalia dísa henne, si-i place multu parfumulu numitu suak. Cá si femeile maure ea incérca de a perfectioná natur'a innegrindu-si lungile gene cu coheulu.

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Martiu (7 Aprile 1875.)

Metalicele 5%	71 25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75 60
Imprumutulu de statu din 1860	112 75
Actiuni de banca	962 —
Actiuni de creditu	240 75
London	111 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79 80
„ „ „ Temisioreno	77 75
„ „ „ Ardelenesci	76 30
„ „ „ Croato-slavone	80 60
Argintu	103 45
Galbinu	5 22
Napoleonu d'auru (poli)	8 86 1/2

Publicatiune.

Tutororu acelor'a, cari au dreptulu electoralu la alegerea de deputatu dietalu, dara nu suntu suscepti in list'a electorale pentru nesolvirea contributiunii lor directe pre a. 1874, li-se aduce la cunoscentia, ca in conformitate cu dispositiunea articululu VI de lege din 1875 suntu de a se suscepe in listele electorali si acei alegatori indreptatiti, cari pâna la 15 Aprilie 1875 inclusive platescu contributiunea directa pre 1874 seu, déca suntu in restantia cu darea directa pre mai multu tempu de cátu unu anu, din restantiele loru celu putienu atátu cátu face intréga darea lor directa pre anulu 1874.

Se provóca deci toti acei'a, cari vreau sa-si eserceze dreptulu lor de alegere, celu mai frumosu dreptu constitutiunala, sa solvésca sum'a contributiunei reclamata de lege pâna inclusive 15 Aprilie 1875 pentru cá sa póta fi suscepti decursive in listele electorali.

Sabiiu in 2 Aprilie n. 1875.

Comisiunea centrale electorale a scaunulu Sabiiului.

(1—3)

Edictu.

Simeonu Muntiu din Rahau carele de doi ani parasí pre soci'a sea Mari'a Zacharia din Heghigu fára a se sci loculu petrecerii sele — se citéza a se presentá in terminu de unu anu de díle la subsemnatulu foru matrimoniale, incependu dela datulu de josu, — cáci in casu contrariu procesulu divortiale intentatu asupr'a sea, se va pertractá si decide si in absentia lui.

Elópatacu in 1 Martie 1875.

Scaunulu ppeacu gr. or. alu Heghigului, cá foru matrimoniale.

Ioanu M o g 'a

(1—3)

Adm prot.